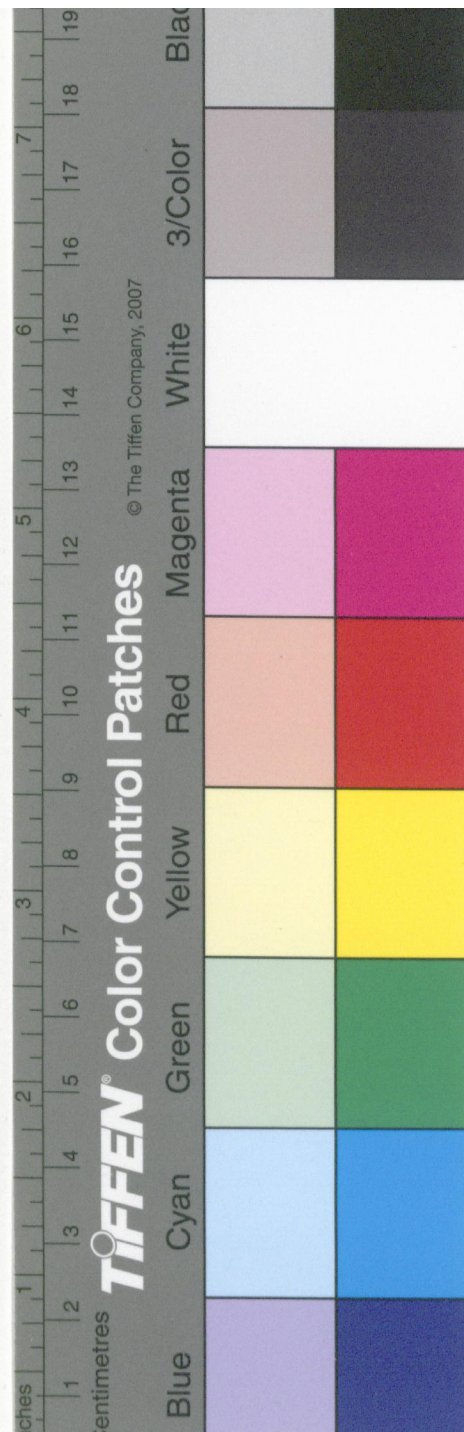


Krig och krigare.

38

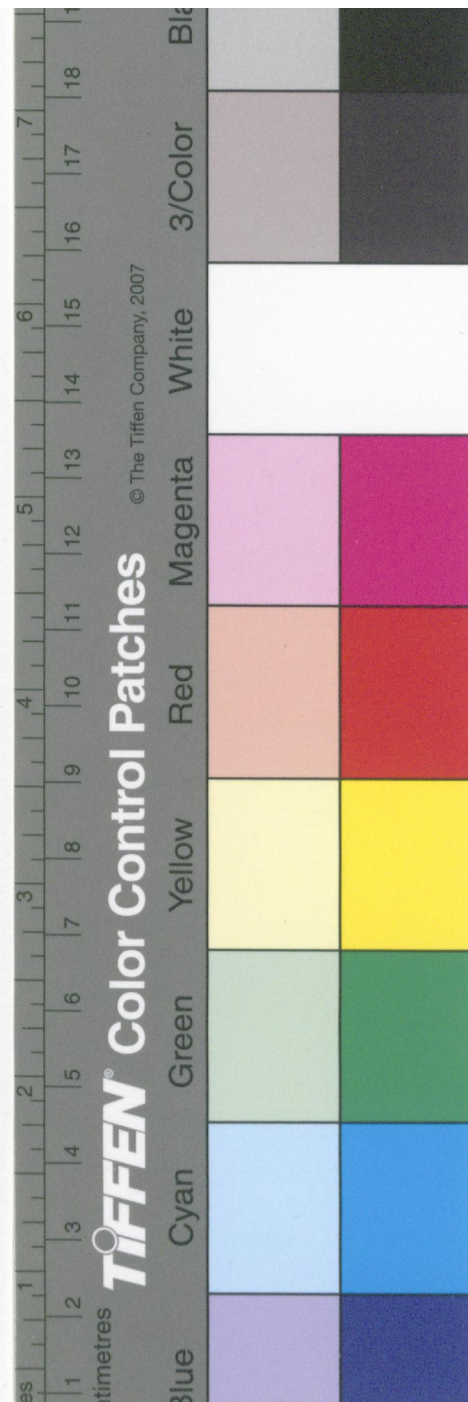
28. Folket i Jeppo under stora ofreden.
29. Folket i Jeppo under stora ofreden.
30. Pyssarnas grymheter i Jeppo under stora ofreden.
31. Jeppoborna på Stridholmen under stora ofreden.
32. Folket från Bärnas, Jäggfolk och Fleikfolk i Jeppo under ett krig.
33. Gubbarna på Bärnas i Jeppo Larsila under ett krig.
34. Pyssarna som döklades vid Fleikfolkstäckes kvarnen under ett krig.
35. Pyssarna under stora ofreden.
36. Huru pyssarna behandlade havande kvinnor under stora ofreden.
37. Folket på Nictala och Jungar i Jeppo Jungars under krigstider.
38. Förödelser i Jeppo under ett krig.



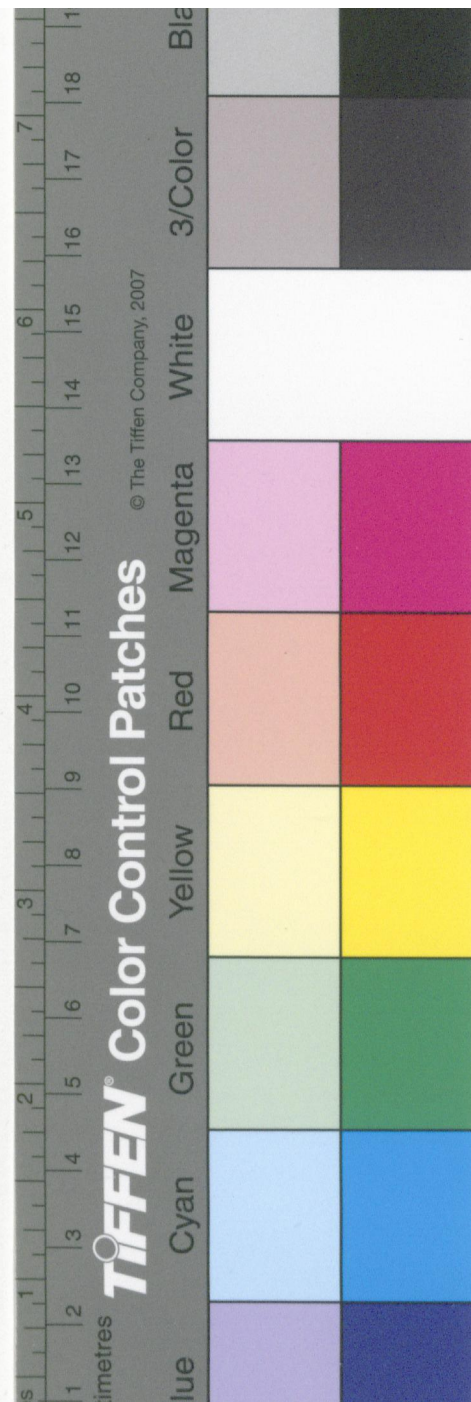
39. Silvret som ryssen hade med sig från Uleiborg.
40. Halsboorna under forna krigstider.
41. Kyrkklockan utanför Västerön i Woså.
42. Alahärnå kyrkklocka som fördes till Ryssland.
43. Folket i Numala under stora ofreden.
44. Oravaisboorna under krigstiderna.
45. Den svenske soldaten som under stora ofreden nos
ihjäl av en vit varg.
46. Karlarna som motade ryssen vid Jeppo kro-
gen under 1808 års krig.
47. Folket på Jungar i Jeppo Jungars under 1808 års krig.
48. Ryssarna på Gumar i Jeppo Jungars under 1808 års krig.
49. Folket på Bös i Jeppo Jungars under 1808 års krig.
50. Folket på Romar i Jeppo Jungars under 1808 års krig.
51. Lavarst i Jeppo Överjeppo under ett krig.
52. Gubben på Stampas i Överjeppo som sköt en kosack.
53. Folket på Back och Kampas i Jeppo Överjeppo under 1808 års krig.



- 40
54. Folket på Slangar i Jeppo Lassila under 1808 års krig.
 55. Trasmagnen i ån vid Lillas i Jeppo.
 56. Batteribacken på Kaukas i Jeppo.
 57. Jeppaborna under krigstider.
 58. Folket på Kuuts i Nykarleby Åsterjeppo under 1808 års krig.
 59. Bonden Sigfrid från Kuuts i Nykarleby Åsterjeppo under 1808 års krig.
 60. Pyssen vid Nykarleby under 1808 års krig som var hård.
 61. Slaget vid Jutas.
 62. Löbeln och Klingspor.
 63. Pyssarna i Alahärmä.
 64. Kauhavagabben som fäste sina ägodelar vid jorden under krigstider.



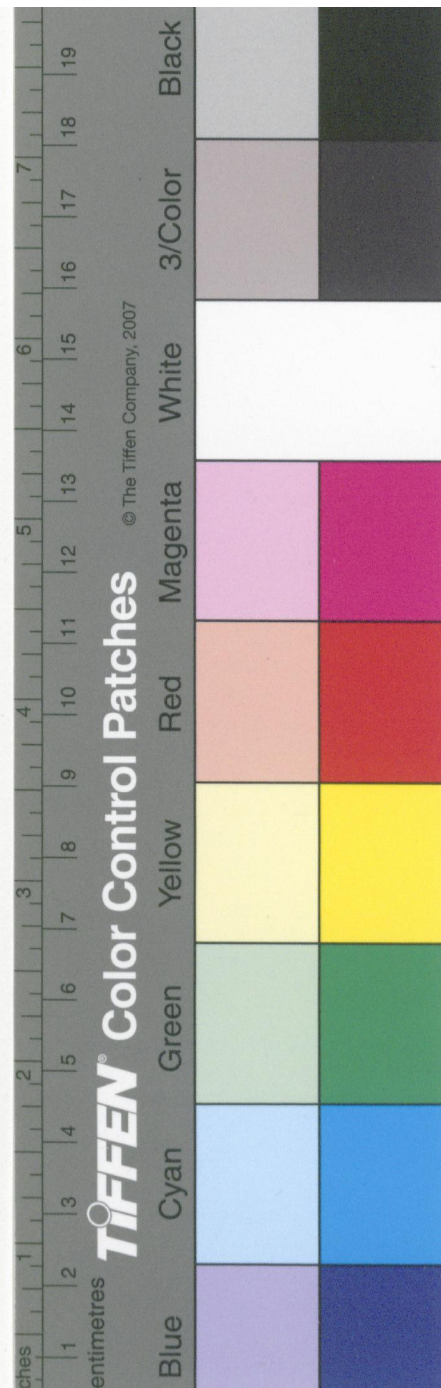
65. Rättars hut i Munsala som sköt en kosack
under ett krig.
66. Prästen i Mahärinä och nystarna.



Folket i Jeppo under stora ofreden.
(Jakob Båras, 72 år, Jeppo Lammila)

Under stora ofreden för folket från Jeppo i Skogarna och till Sverige och lämnade där, så att det i hela socknen inte fanns arvingar på andra ställen än på Levelå i Uttejeppo. De som ägde Levelå för hade en pojke, och han kom från Sverige tillbaka. Under tiden hade en annan kommit till Levelå, och han hade en dotter, och så gifte sig pojken med henne och fick på så sätt sitt fädernehem tillbaka.

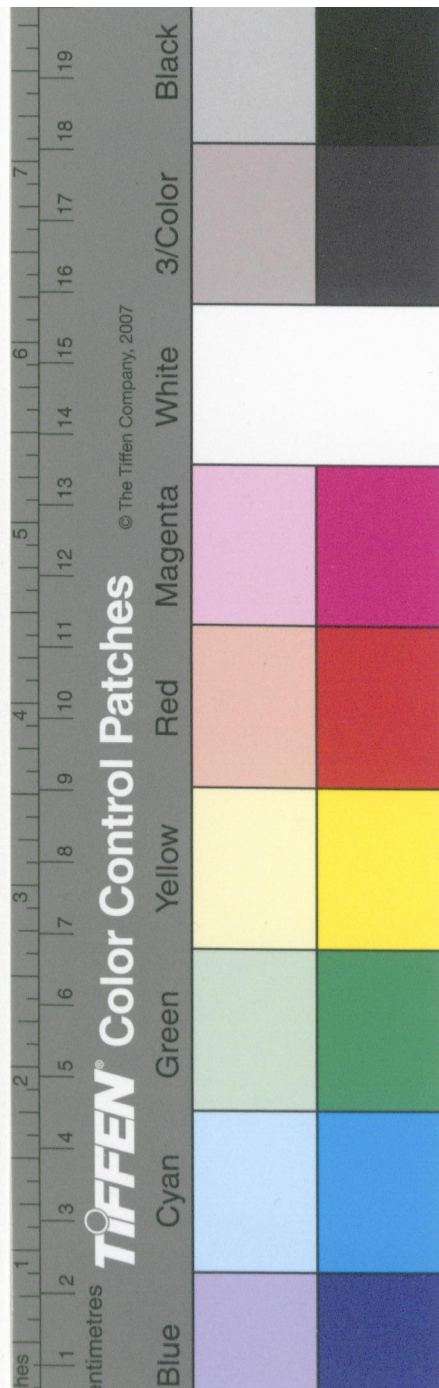
På Båras var då bara en gård, och hit kom en firma från Arvola i Jeppo, var inte de förra ägarna kom tillbaka från Sverige. Hans efterkommande finns ännu kvar på ett i Bår-



ses gårdarna, och jag är också i den släkten. Bygg-
ningen var då på åbaken. På bron väntade fullt
med brännhåulor,² så att man måste taga en
stake och slå ner dem för att slippa in genom
dörren. Hans söner gifte sig med svenske flickor,
men ändå till våra dagar har här bott finsk-
talande och svensktalande om vartannat
och Locke där som kunnat båda språken.

I slutet af 1700-talet var det krägar-
lar och de flyttade högre upp från ån.

I dial. lamm^{ing} s. v. b. I = stamma I dial. brännhå^ula s. v. =
brännå^ula

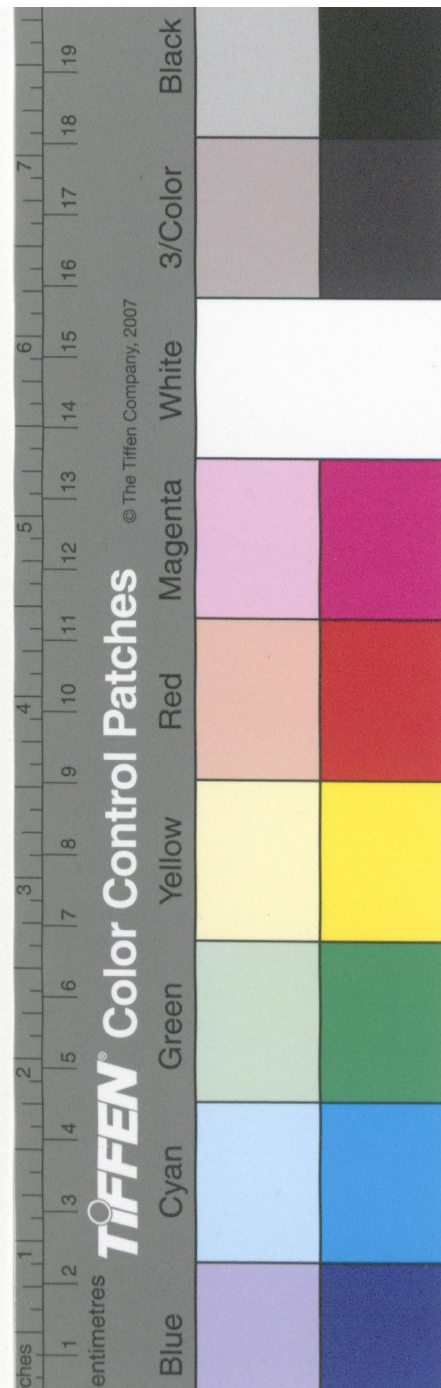


Folket från Jeppo under stora ofreden.
(Nils Fors, 74 år, Jeppo Jungars)

44

Under stora ofreden flyttade folket från Jeppo undan, ena på ett ställe och en annan på ett annat. Grötlarena bodde på en plats, som heter Ontipp², nie km åt Puumotill, och hade där byggt åt sig en bastu utan fönster med gräskensugn.

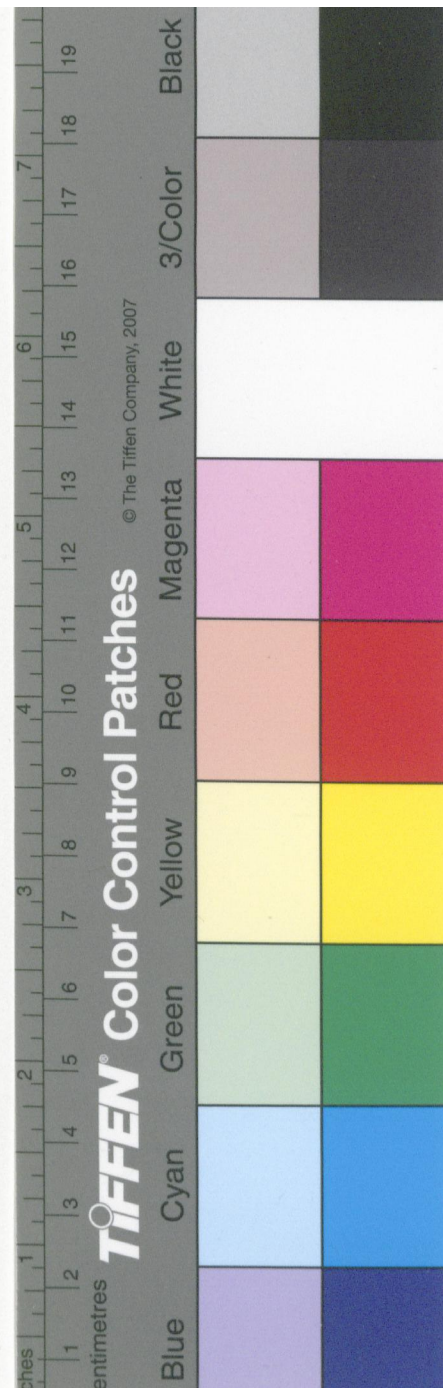
I Mahärnä på Pelkala hade kosaker-na fångat en karl, och honom vingade de att visa vägen till Ontipp. Där tog kosakerna alla flyktingar till fånga, sedan de tagit från dem deras vapen. Sen band de dem fast med ett vidjerop kring båda händerna och hade dem att gå efter varandra i en lång rad efter hästarna. Men när de sen ska gå över stenar och spänger, så föll de ihull, och då måste kosakerna lösa ena halsen, så att



de kunde ta emot med andra. Nu hade en karl
kommit att behålla ett flintstäl i fickan. Det tog
han fram och skavade å vildjersket. Sen räckte han
det åt den som kom efter, och han räckte igen åt
en annan o.s.v. tills alla hade fått reket åska-
vat. När de kom till Kaukajävi i Purmo, var
de alla fria, och då tog de stenar och slog först en
kosack ihjäl och fick hans vapen och sedar åt -
minstone två andra. Om någon å flyktningarna
dödade vet jag inte. Kosackerna begravnade de i en
backe där i Purmo ^{på joppo utskogsstiftet} (som kallas Kosackbacken).

En femtio eller sextio år sen var en skogs-
brand där, och då hittade man hi gamla gevär
med bajonett på.

¹ dial. grötaren = polhet på grötas ¹ dial. Outep

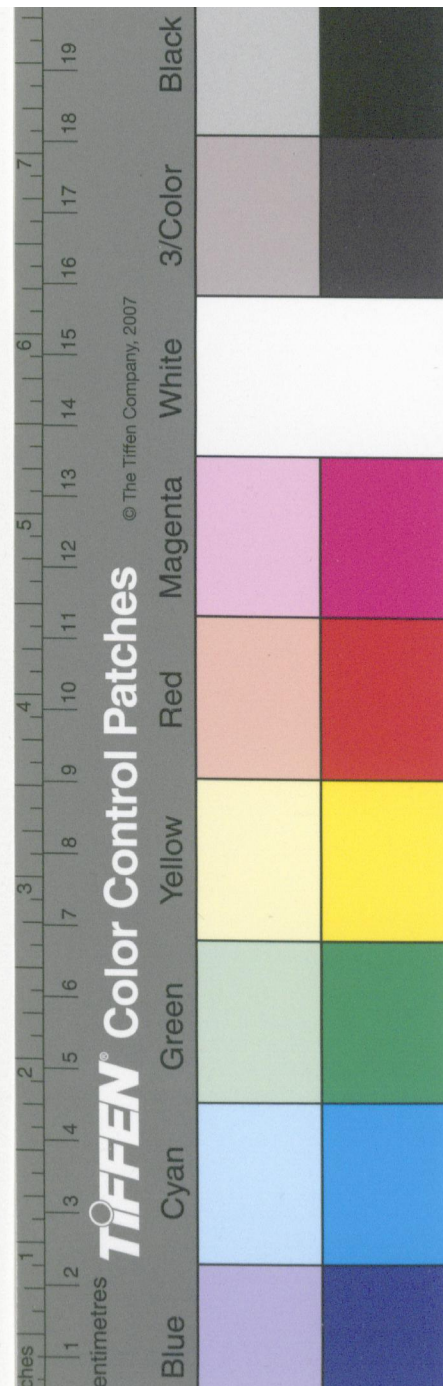


Rysarnas grymheter i Jeppo under
stora ofreden.

46

(Jakob Båssas, 72 år, Jeppo Lassila)

På ett ställe på Silvast hade varit en
✓ gumman tykningskärning under stora ofreden.
Hon hade inte orkat någonstans undan, då folket
rynde till skogs. Folket hade gömt undan
mat och värdeföremål, men gumman var så
gemmal och rukog! att hon inte visste någon-
ting. Sen kom ryssarna och sku ha henne att
säga, var de hade gömt undan mat och annat
av värde, men då gumman inte visste säga,
hade de tagit spjället och glödgat det kott i
spisen och börjat bränna gumman på bara
kroppen. Då hon inte ändå kunde säga något,
fick de lämna henne. Då folket kom hem,



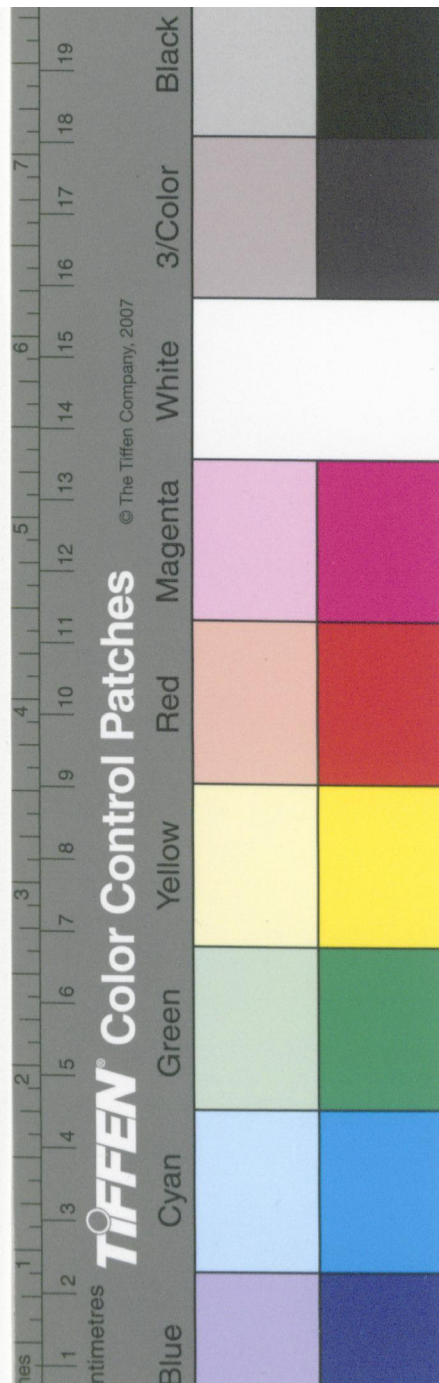
47
låg hon i sängen alldeles skorvig och sår som
en stekfisk², men var ändå vid liv.

På samma ställe var en sytningsgubbe,
men han var duktigare än gunnen och skötte
om korna. Han hade en ko, och den flyktade³ han
i sista bäset, att inte ryssen ska taga henne,
men då de kom, tog de just den kuddan⁴,
och gubben var så illtyckt⁵ veder att de just
tog hans kudda, fast han hade flyktat³ henne
i sista bäset.

På samma Siluast hade de blandat
mjölk åt ryssarna, att de inte ska göra något
illa, men ändå stekade de karingen.

Under sett års tid sådde ingen och skar
här i landet.

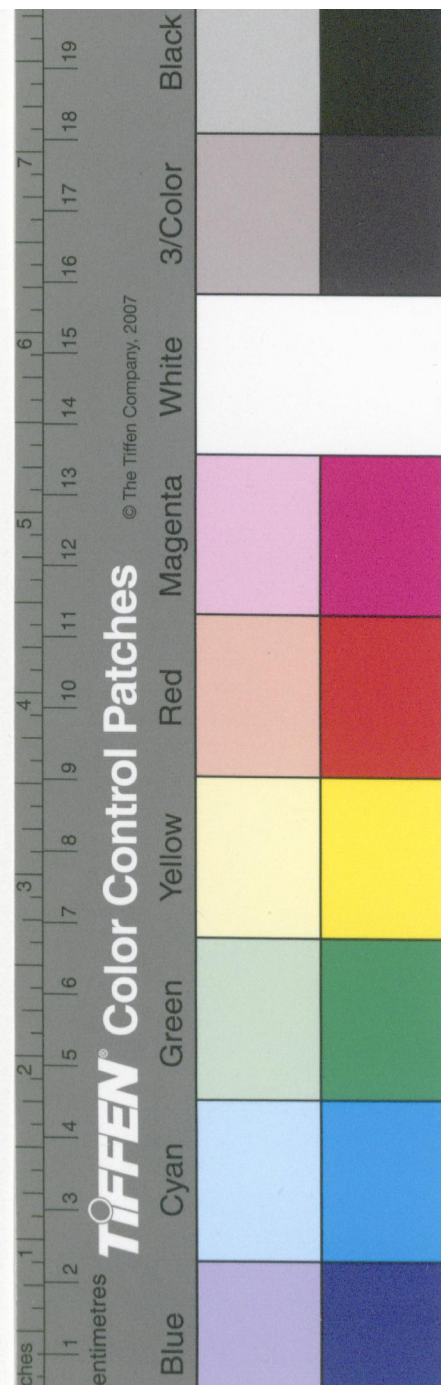
En by i östra Jeppo brände ryssarna telt
och hållet upp



48

En karl hade de tagit på Gräggfolksbacken,
 för att han hade gjort något motstånd, och bundit
 honom mellan hästarna och lät honom bräva
 ändå till Munsala omkring en mil. Där band
 de honom fast vid ett träd och sköt honom. Vi-
 teruågen går gint från Gräggfolk till Munsala,
 och den vägen för de.

1) dial. roko = usel, dålig 2) dial. sterkanfisk
 stn. = stekt fisk 3) dial. flykta sv. vb. I = flytta
 4) dial. köda sof. = ko 5) dial. slughtar = misslynt



Jeppoborna på Strickholmen under
stora afreden.

(Elias Fors, 74 år, Jeppo Jungars)

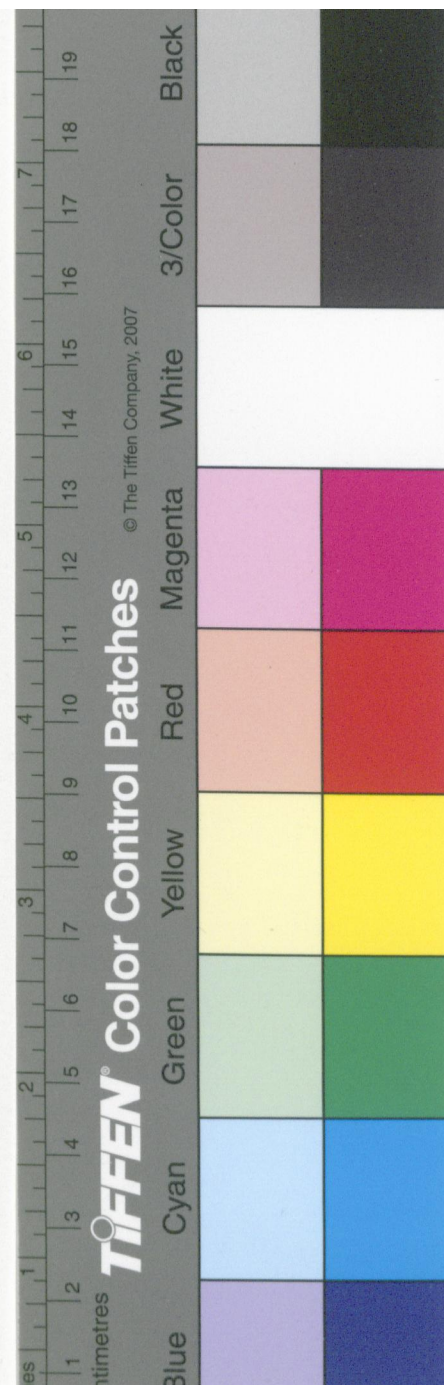
Mellan Tjörnas i Nykarleby och Jeppo finns
en plats, som kallas Strickholmen i en mosse, och där
var flyktingar från Jeppo samlade i en bostad un-
der stora afreden. Ditt kom också ryssar sent på
kvällen och hade stockar och bräder mot dörren
och brände upp alla, som var där inne. Därå
kallas platsen ännu Strickholmen.

En del af Jeppoborna hade fenit över
till Sverige.



Folket från Bärras, Gräggfolk och Fleikfolk
i Jeppo under ett krig.
 (Jakob Bärras, 72 år, Jeppo Larsila)

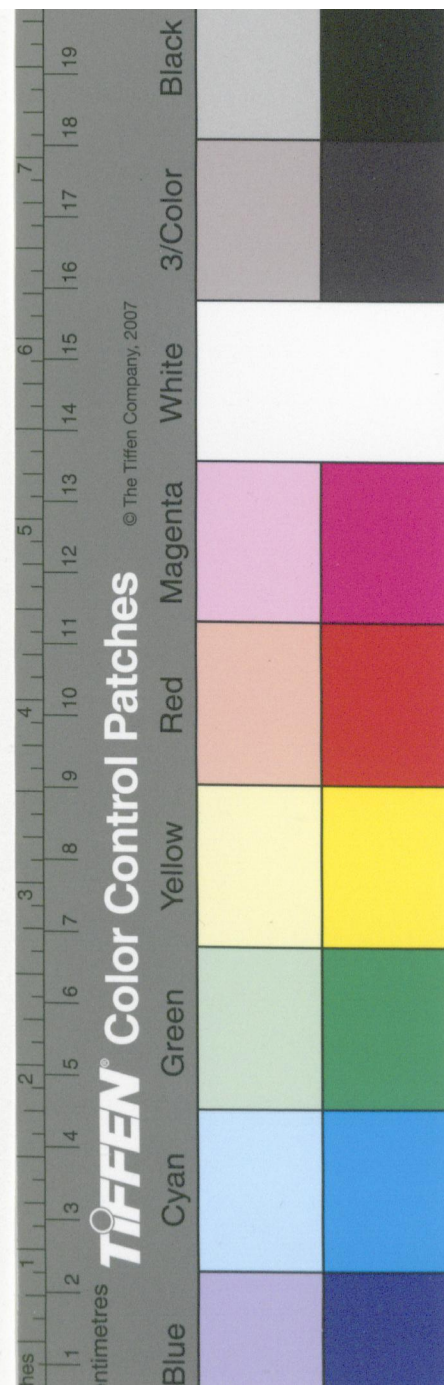
Under ett krig vistades folket från Bärras, Gräggfolk och Fleikfolk med sina familjer på Norrkängas nära Stilleholmen och Lilldalabacken. Om natten fördades karnarna i byarna för att skaffa mat åt sig. En korack hade också kommit dit ridande, och en av karnarna hade sprungit nedanför backen, och då hade koracken släppt ett skott, så att det for genom mörsan. En gång träffade karnarna en rytt, som malade råg; Fleikfolksbäckeskvännen och konorn tog de och kastade på vattubjället, så att han dog. Han var begravd där nära kvännen i Kvärnåhern. Plaken kallas allt ännu



51
för Kasakshjuket. Efteråt ska det ha spökat
där i kvarnen.

1) Enligt andra skall det i kvarnen ha varit och
målats en karl, som tagit rågen ur egen båd. Så
hade dit kommit två eller tre ryttar och ve-
lat taga rågen å honom, men han hade kastat
dem i vattentjulet, och där hade de dött.

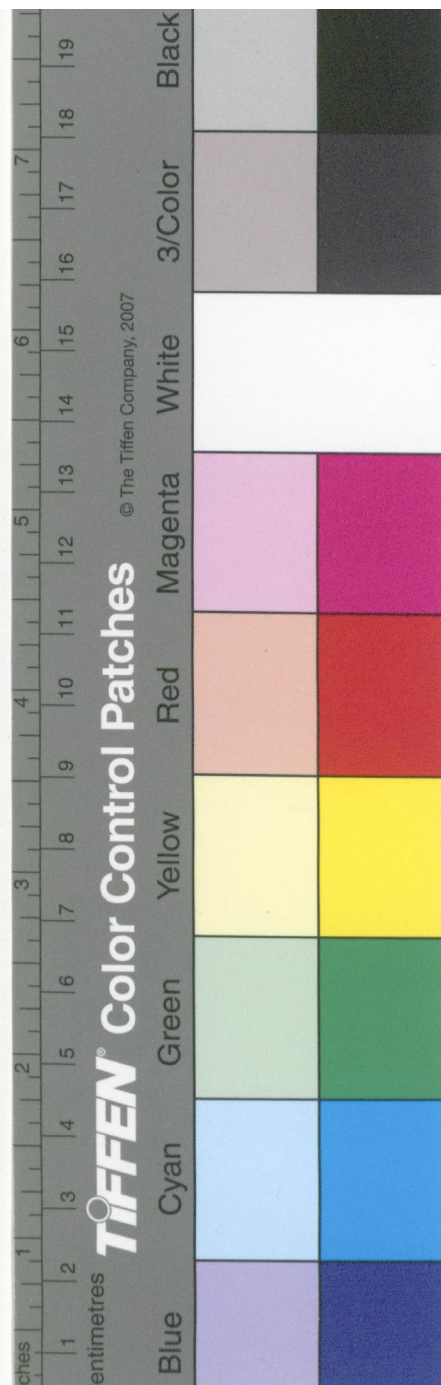
Andra igen berättar, att karlen, som dödade
ryttarna i kvarnen, först lång tid hade följt med
dem, och sen han varit bekant med dem, så
att de inte visste vara försiktiga. Skuffade han
dem i kvarntjulet. Under hela den långa tid,
som kriget varade, födde han sin familj, som
han hade opp i skogen. Detta skall ha inträffat
före 1808 års krig.



Gubbarna på Bässas i Jeppo ^{Lassile} under ett krig.
 (Olias Gunnar, 74 år, Jeppo Gunnars)

Under 1808 eller något annat krig var bärssarna på flykt, och ryssarna stötte opp boddörrarna och tog spannmål och förde till Sleikfolk bäckeskvarnen att mala. Sen kom Bässas två gubbarna² hem om natten och sku taga spannmål, men då den var borta, gick de till kvarnen och slog ihjäl de två ryssarna, som var där. De tog sen vardera en halv tunna någ på ryggen och bar upp till Stridholm, tri venska fjärdingsväg från Bässas. Sen snokade ryssarna opp dem, men gubbarna tog åter emot och slog ihjäl ryssarna. Sen kom gubbarna hem igen, när allt var lugnt.

¹ dial. bärssaren = folket på Bässas ² Enligt Isak Jungar, 76 år, skulle folket på Sleikfolk varit med bärssarna på flykten och likaså varit med om att slå ihjäl ryssarna.

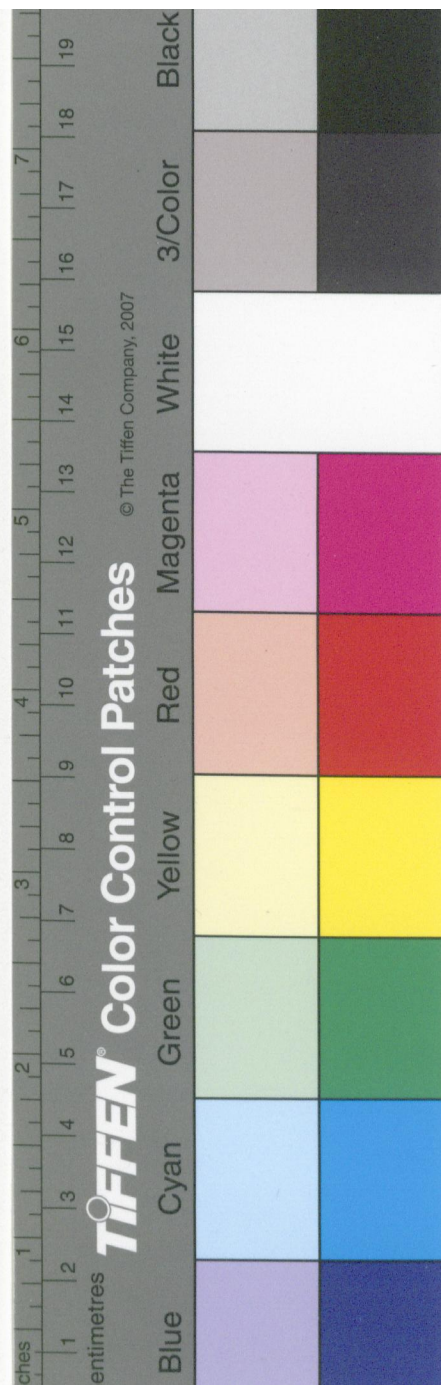


Ryssarna som dödades vid Heikfolks bäckes-
kuarnen under ett krig
(Janne Lillas, Jeppo Larsila)

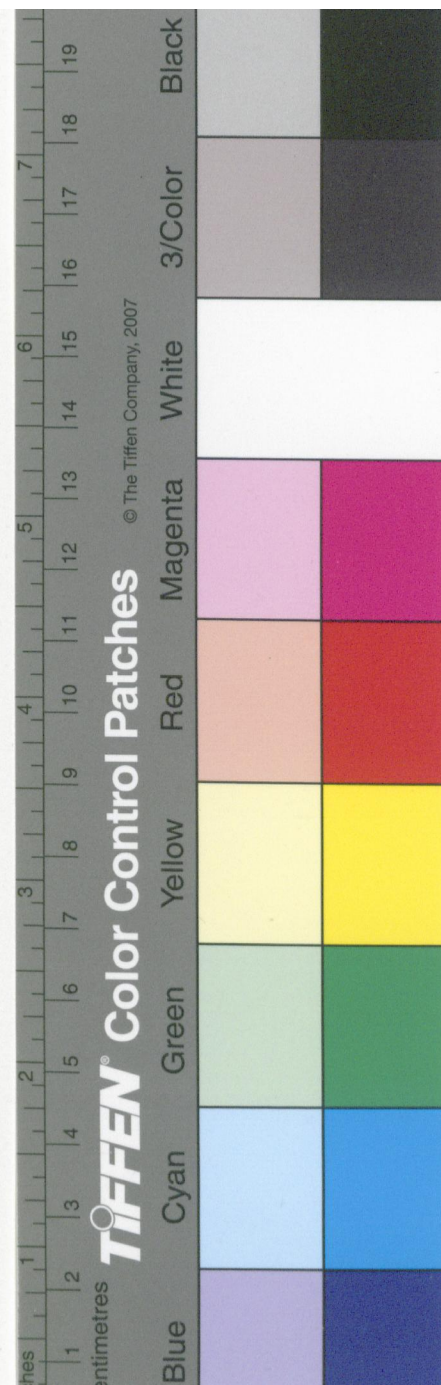
53

Under ett krig var bonden från Bärnas med sin familj utflyttad sex km från Heikfolk på Lilldalabacken. Han var ovanligt stark karl. Dit off var han t. ex. en halv tunnå rög på ryggen. Medan han bodde där off kom två ryttar och tog råd från hans boda och gick med den till Heikfolks bäckeskuarnen och sken mala den. Men så kom han och en annan stark karl från Gräggfolklacken och tog ryssarna och kastade dem på vattuhjulet och där dog de. Kuarnen var inrättad så, att vattnet rann ovan på hjulet.

Han som var från Gräggfolk fick ryssarna fast och hade konom fast där på Kalabacken



Soldaterna hade där eld om natten och vårnade sig.⁵⁴
En å soldaterna hade sagt åt honom, att han ska ry-
ma, för andra dagen ska han skjutas. Sen om mor-
gonen band de band om honom och för med honom
genom skogen till Munsala, men på vägen lyckades
han skära å bandet och rymma. Ryttarna sökte
nog efter honom, men han hade blivit upp i en hög,
fåt gran, så att de inte fick reda på honom.



Ryssarne under stora opreden
(Hinnik Back, 72 år, Jeppo Överjesjö)

Under stora opreden tog ryssarna allt ungt folk till fånga och förde till Ryssland. Hängande kvinnor hog de livet å, hängde dem oppi taket och lade halmkärven under och lät dem brinna. Båt på båt for över till Sverige, men alla ham inte undan. Ryssarna hade kallmunkar' med sig, som bitade opp folket. De var skapade som hund och folk tillika.

Idial. Kalmozk ska. = kallmuck



Flara nysarna behandlade havande
kvinnor under Störrefreden
 (Johan Rönqvist ¹⁷⁶² Larast Jeppo Overjeppo)

Då nysarna under ofreden träffade på nå-
 gon gumma, som var grov med barn¹, så lade
 de henne på golvet vid öppen och ett bräde på ma-
 gen, och så lade de sig en på var ända och trå-
 dade² ungen ur henne.

¹/dial. grov ma ben = havande ²/dial. tråd² s. v. l. I =
 trampa



Folket från Miettala och Jungar i Jeppo
Jungars under krigstider
 (Johan Jakob Miettala, 8 år, Jeppo Jungars)

Miettalen¹ och jungaren² var under ett krig gömmas på holmar i stora blöta mossor mellan Puono ådal och Jeppo. De där platserna heter Furuskägg på Karriholmsmossen³, Trullbacka på Trullbackmossen, Skitijuss holmen i Skitijussmossen och Gertbackholmen i Landskögslandsmossen. Där satt de under träden med sina barn, fick vänta och frysa. Karlarna fick bära barnen på ryggen och mat längs spänger och med andrar³ på fötterna.

¹dial. miettalen, jungaren = folket på Miettala och Jungar

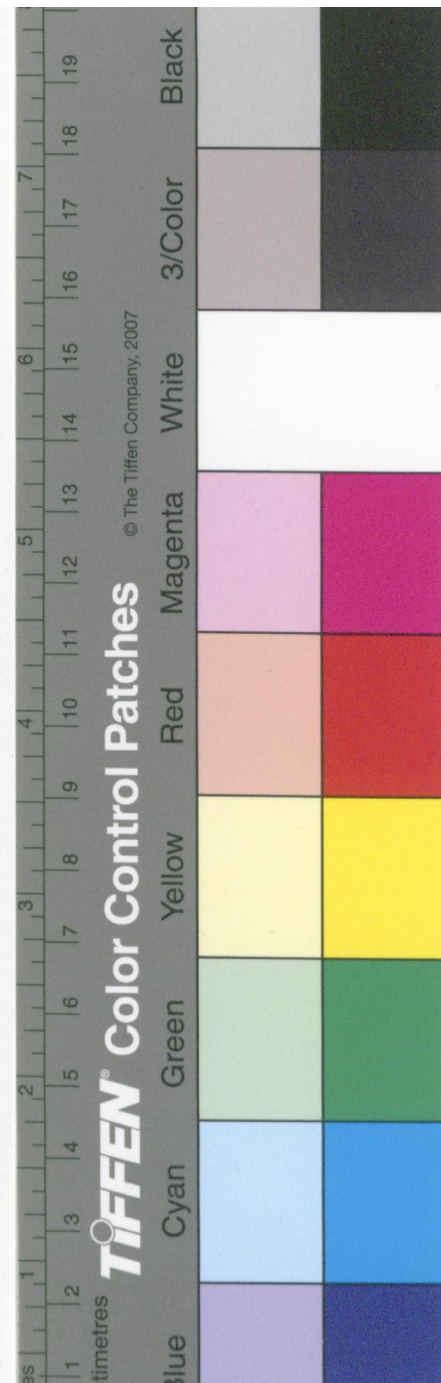
²dial. karriholmsmossen ³dial. andar stu. = skida. S. användes, där man går över sauka ställen



Brädelser i Jeppo under ett krig.
(Ullas Gunnar 74 år, Jeppo Gunnar)

58

Under ett krig var folket från ett ställe
i Ytter-Jeppo och gästade i Härmä eller någon an-
nan finsorsken. När de kom hem tillbaka, var
allt uppbränt, så att de hade inget kvar bara en
kalv.



Silveret som ryssen hade med sig
från Uleåborg.

(Himrik Back, 72 år, Jeppo Överjeppo)

Ryssarna plundrade i Uleåborg och fick sat
 fjärdingar fulla med silver och för röderut. Sen fick
 munkarna veta å det och passade på i en stor skog
 mellan Oravais och Wörå och tog pengarna å dem
 och grävde ner dem i en blöt moss i Karvat skogen.

Sen kom en från Sverige, som hade varit med
 i samma strid, och sku ta opp pengarna, men Oravais
 kyrkvården fick veta å det och för om natten och
 tog dem dädan och varit sen skönigt' rik.

Det hade först engång varit frikarlar där en
 midsomrarnatt och sku taga opp pengarna, men
 så hade det kommit fri okända karlar och ställt



opp en galge och sagt: »Viska väl tagg Svei-⁶⁰
der Isak till först?» Då blottade där radda
och tog till föttern.

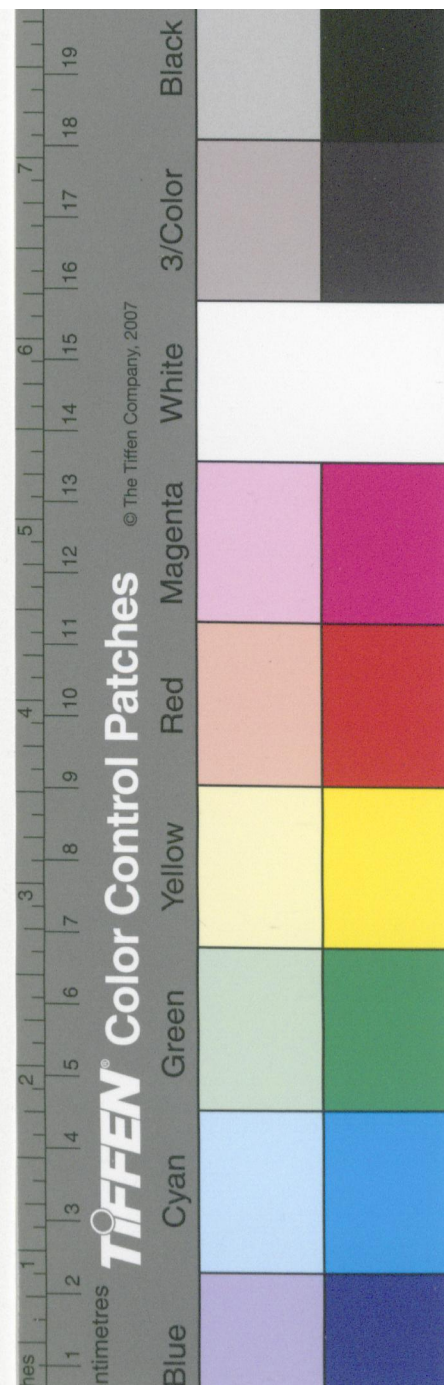
En vit stenhälla var ovanålaggd på
skatten, men kyrkvärden han hade sina konst-
ter, så att han fick opp den.

Idial. Sfgnrit = mycket



Halsoborna under forna krigstiden
 (Karl Johan Abrahamsson för, 80 år, Jeppo Jungars)

I Halsö låg ryssarna i ett stort pötte på halmen. Halsoborna hade då plötsligt kommit skidande. Vakten satt på taket och sjöng och höll utkik, men två af halsoborna hade helt hastigt skjutit ner honom, och så bommade de dörren fast och tände eld på pöttet, och där var ryssarna uppbrända varenda en. Ryssarna ska nog sen kännas, men halsoborna var duktiga att skida den tiden och kom därför alltid undan.



Kyrkklockan utanför Västerön i Vörå.
(Elias Fors, 74 år, Jeppe Jungars)

Då nyssarna var och plundrade i Sverige, tog de också med sig en kyrkklocka. När de kom tillbaka hade de en lots, som var från finska sidan. Han kände famattnen bra och visste var det var bra att göra skeppsbrott. Han klev därför på yttersta änden å bogspättet och hoppade upp på ett brant berg ytter om Västerön i Vörå och skeppet slogs sönder och flera andra med, som följde efter.

Där på samma ställe har man hittat en brännvinspanna, temtallriker, temufat och allt möjligt. Allt ännu hittas socker där där, så att man inte alls behöver köpa bly i den trakten.

En kyrkklocka ligger där också. Vid lugnvat-



den ska man för ha sitt den. Från Jutes lär man 63
ha varit och försökt ta opp den och hade ren fått den
opp så högt, att de sku ta i den, men så hade en sagt:
"Hon är vår nu", och så for hon ner tillbaka.



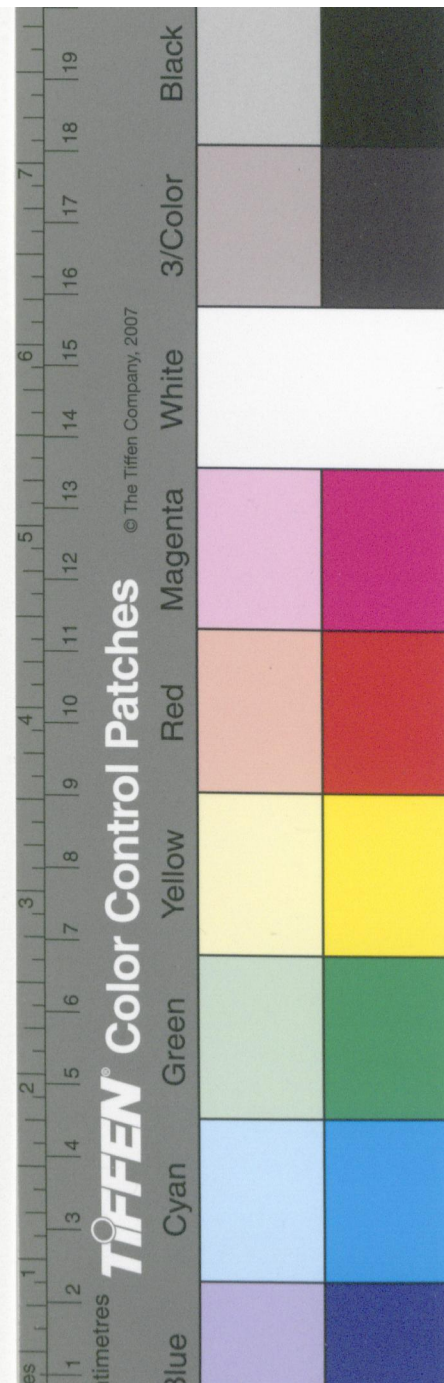
64

Mahärnia kyrkklocka som fördes till
Ryssland.

(Karl Johan Abrahamsson Fors, 80 år, Jeppo Jungers)

Mahärnia hette förr under svenska tiden Naarasluoma. De hade där två klockor. Den mindre klockan tog ryssarna, och den är på ett tegelbruk på andra sidan Norkua. Den andra klockan hem folket gömma undan på en holme i en stor mosse, som kallas Tuosineva, $1\frac{1}{2}$ fjärdingsväg från kyrkan. Holmen kallas ännu Kellosaari.

En kommunalnämndsordförande Pesola, som dog för omkring fjugo år sedan, lär ha skrivit dit till Norkua för att få klockan tillbaka och fick som svar, att de nog sku få komma efter den, men han lär ha menat, att de som tagit den, sku få hämta den tillbaka.



Folket i Muusala under stora ofreden.
(Henrik Back, 72 år, Jeppo Överjeppo)

Från Muusala hade folket under stora ofreden
fårit undan till Sandön och bott där. En rytt, som
som var kompaniet, hade varit med dem där.



Oravaisborna under krigstiderna.

(Karl Johan Abrahamsson Fön, 80 år, Jeppo Jungs)

Oravais för allt folket under första
krigstiden undan i en stor mosse i Kiruna.

66



Den svenske soldaten som under stora
opeden reusihjäl av en vit varg.
(Härnäs Back. 7 år, Jeppo Överjeppo)

67

Under stora krigstiden gick en svensk soldat
mellan Härnäs och Jeppo. I början å Överby i Jeppo
mötte han åtta vita vargar och tog livet å dem alle
sammans med sin sabel. Sen stack han sabeln
så blodig han var i skidan, och där frös han fast.
Så kom den nionde vargen, och då soldaten in-
te fick loss sabeln, så ru vargen ihjäl honom.

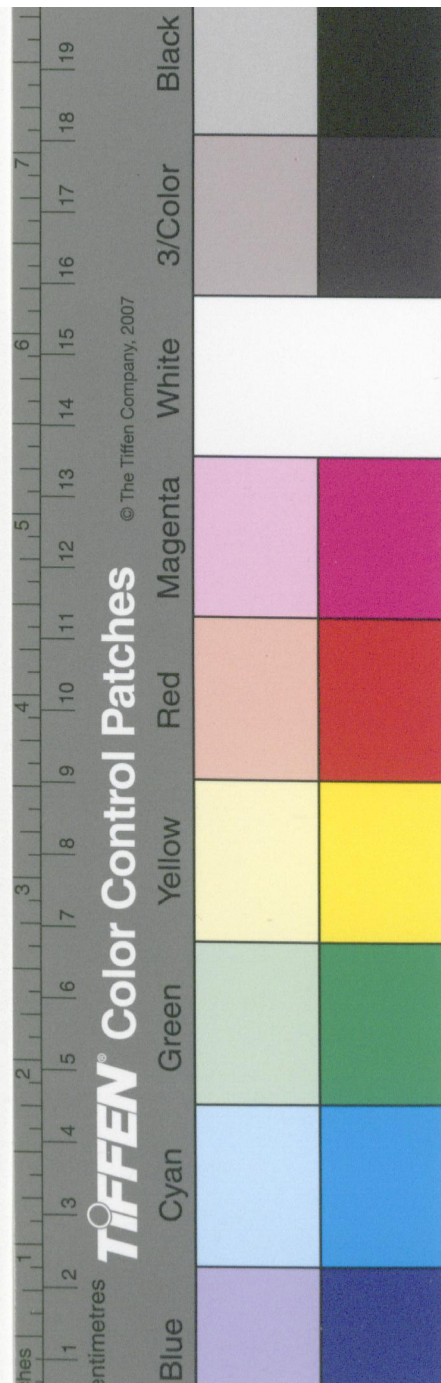
Y = Överjeppo



Karlarna som motade ryssen vid
Jeppo Krogen under 1808 års krig.
(Henrik Gunnar, 75 år, Jeppo Gunnar)

68

Nå ryssen kom, hade karlarna samlat sig vid Krogen och tagit emot och skjutit på ryssarna. Där-
över var de så arga på karlarna och gjorde allt
möjligt tilligt. Vid Levest hade de haft hästarna
i skogen. Svenska soldater hade tagit bönderna
till hjälp, när de var för få.



Folket på Jungar i Jeppo Jungars under
1808 års krig.

69

(Johan Jakob Michala, 86 år, Jeppo Jungars)

På Jungar lämnade folket under 1808 års krig en gammal käring i sängen, då de för undan, och tänkte som så, att hennes liv kan vi inte rädda ändå. När ryssen kom in, knäppte hon hop händerna och bad, att de sku låta henne leva den lilla tid hon ännu hade kvar. Ryssarna lyfte henne ur sängen, och då var hon så rädd, att hon skakade som en garnkärva, när de lade henne på golvet. Men ryssarna undersökte bara sängen, om där fanns något mat, och då de inte hittade något, lade de käringen i sängen tillbaka och gav bröd och kött åt henne bedvid



70
sängen. Sen hämtade de från bussen en stå-
va vatten åt henne, att hon ska ha att dric-
ka och försläpa utan att göra något illa.



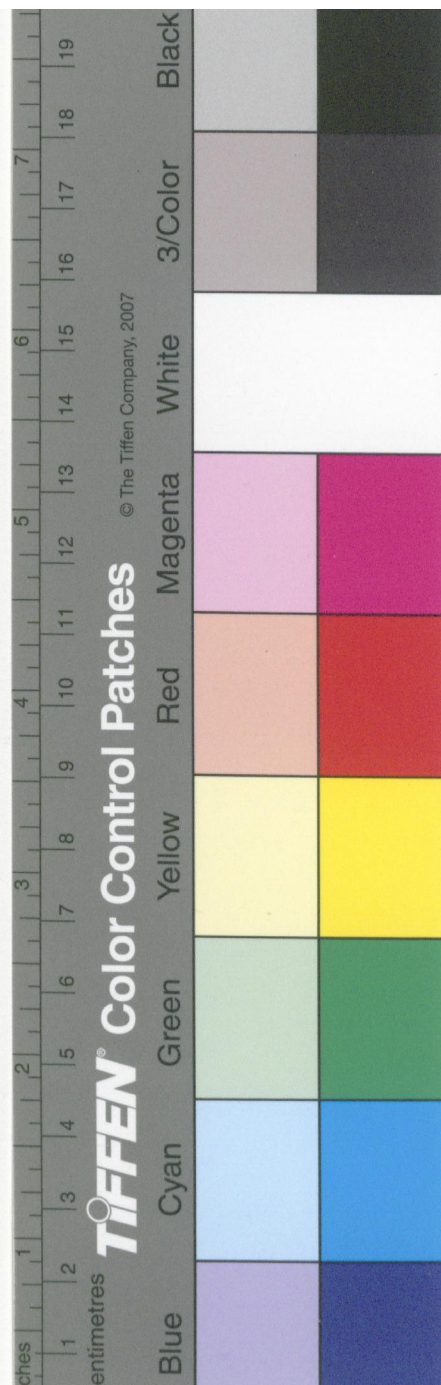
Ryssarna på Gunnar i Jeppo Jungars
under 1808 års krig

(Henrik Gunnar, 75 år, Jeppo Jungars)

71

Min far berättade, att då första ryssarna
kom, låg han och fyra fem andra små barn i hög-
sängen gömmas. Karlarna var i skogen. Matmor
och barnen var hemma. Ryssarna fick allt vad de
ville ha och betalade mest¹ vad de tog. När barnen
tittade bak för lådan² på ryssen, hade en
puckat³ på dem och sagt: "Suatri musilik!"⁴

¹ dial. mest = merendels ² dial. för lådan sk =
för låt, sängförhänge ³ dial. pucka u. m. i = peka
⁴ my. Moruppe Myssuk = se på berben!



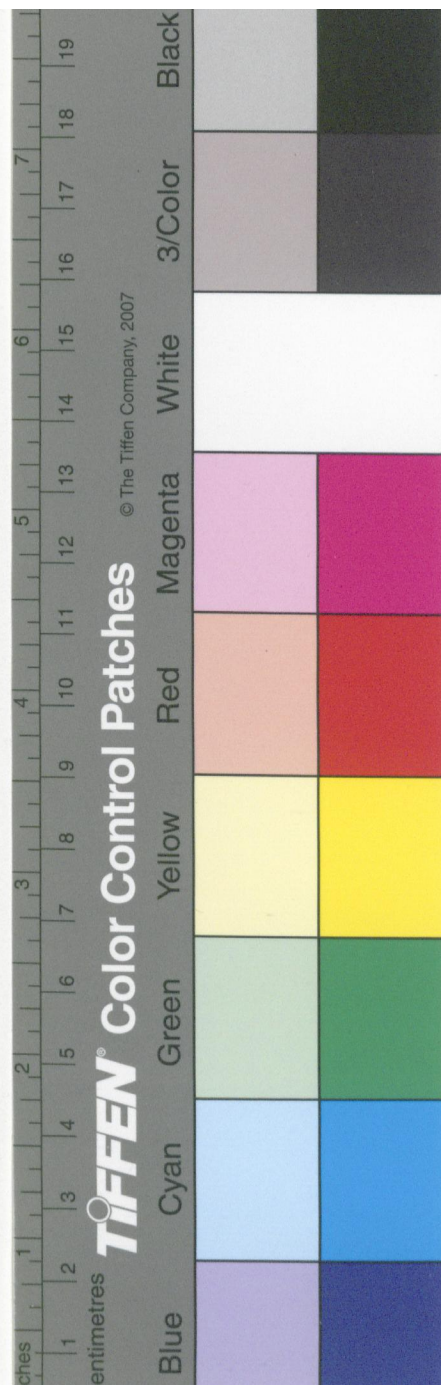
Folket från Bös i Jeppo Jungars under
1808 års krig.

(Gustav Bös, 74 år, Jeppo Jungars)

Folket från Bös for under kriget opp till Stid-
holmen. På Norrsgården var en gammal gubbe
hemma, och han bar vatten åt ryssens hästar,
och honom lät de vara i still!

"dial. 3 strel = iped

72



73

Folket på Romar i Jeppo Jungas anda
1808 års krig

(Johan Rom, 73 år, Jeppo Jungas)

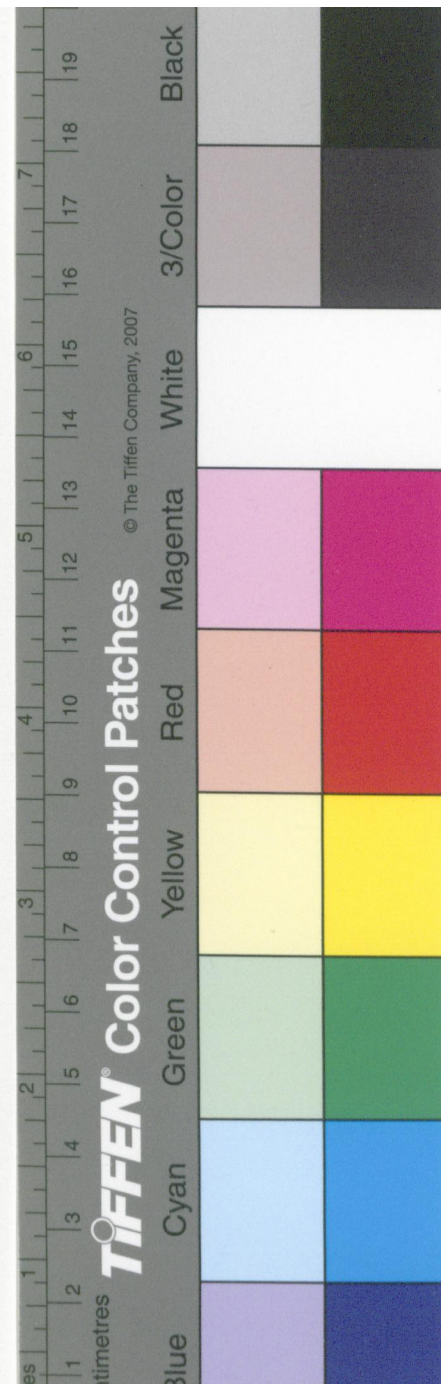
Under 1808 års krig hade folket i Romar buddarna' en fjärdels väg från byn i Båchesängarna, och dit för man och mjölkade. Karlarna var i allmänhet hemma, men kvinnor och barn borta i skogen.

Min faders fader var på transport åt ryssen ända upp till Kalajoki. Där rynde han och tog hästen med sig och for girt över skogar och mossar. Han hade hört nådeslätt, men det hjälpte han ä och reste i väg. Det var om hösten, så att det redan var is på mossarna. Han hade tre eller fyra andra med sig och kom ut till Puumo. Andra fick lämna hästarna efter sig.

En karl från Skog var tagen till soldat ä



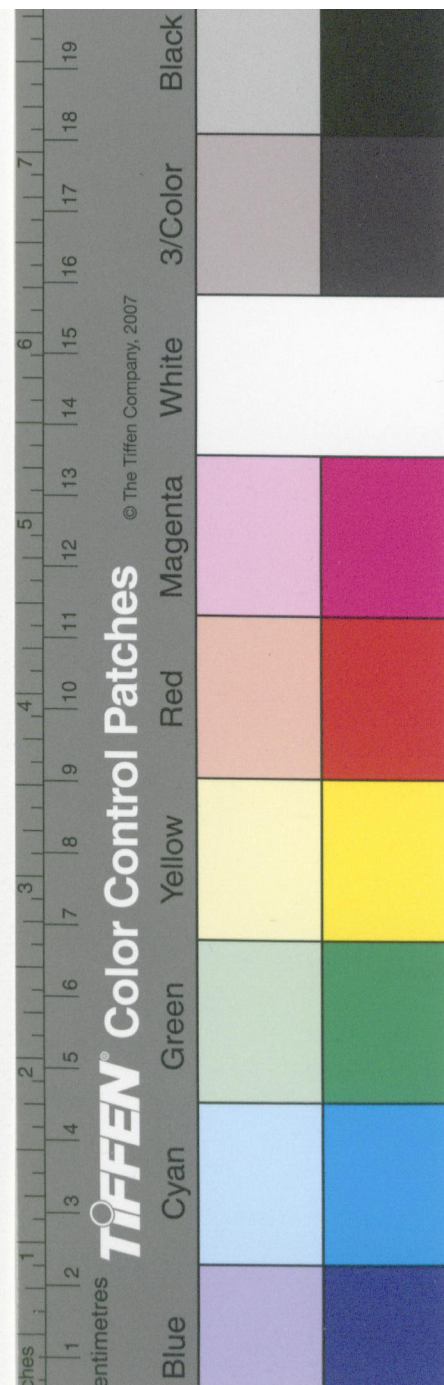
svensken, men då han var afärdig, han hade bräck
eller tårnkräpporna, fick han vara vid bussen.
Han följde också med till Kalajoki, och där ry-
dde han och kom hem med de andra.



75
Lavast i Jeppo Överjeppo under ett krig
(Simon Lavast, 83 år, Jeppo Överjeppo)

Under kriget för folket från Lavast till
Dalalandet och Palulandets åt Oravaisidan
omkring tre gamla fjärdelar från byn. Bara en
gammal gubbe lämnade' hemmen. Och ryssarna
ville ha allt möjligt, och han ville inte ge åt dem.
Så lade de honom i spisen och halen i kring och
tände eld på och sken bränna upp honom, och då
måste han ge och slapp loss.

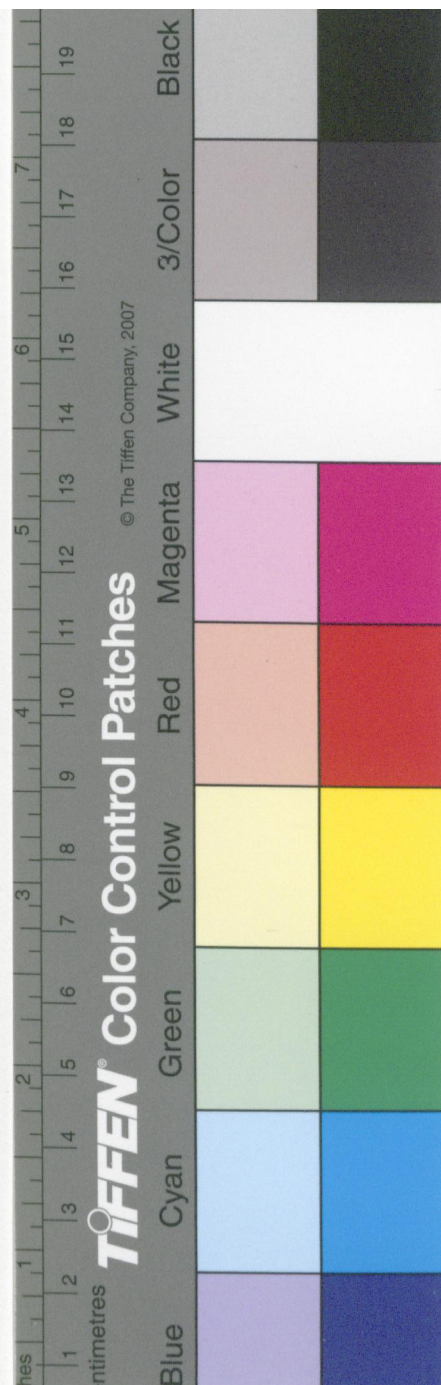
1) Lärning i. v. b. I = stamma



76
Jubben på Stampas i Överjeppo som
sköt en kosack.

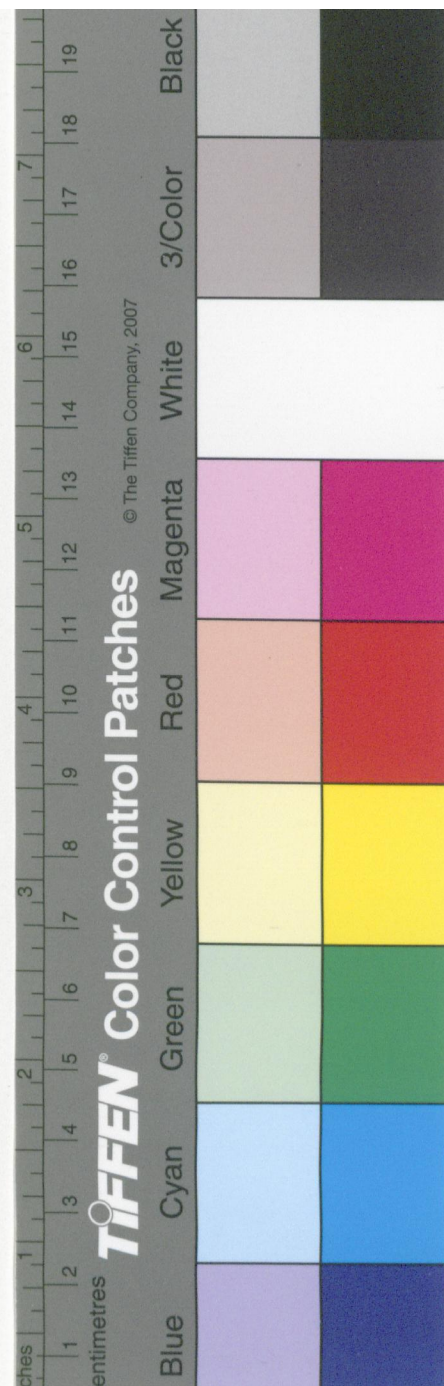
(Johan Rönquist Lavast, 77 år, Jeppo Överjeppo)

Nuder kriget var en å Stampas björngub-
barna och passade på kosackerna i Stampas sko-
gen, som då väckte alldeles nära gården, och
sköt ner en kosack och grävde ner honom vid
kroken nära ån.



Folket på Back och Stämpes i Jeppo Över-
jeppo under 1808 års krig
(Hinnik Back 72 år, Jeppo Överjeppo)

En kosack kom ridande till Back och sa åt
bonden, som hette Fern, att han sku gå efter dricka
åt honom. Då han inte var tillräckligt kvick, sköt
Kosacken efter honom, så att kulan for förbi ö-
rat, och då skyndade han undan i skogsbacken
och gömde sig där. Från Kansas var folket till
Jeppo på andra sidan än.



Folket på Slaukar i Jeppo Lassila
under 1808 års krig.

(Anna Lida Slaukar, 69 år, Jeppo Lassila)

Under 1808 års krig var folket från Slaukar på Bjärkbacka, omkring tri fjärdingsväg från Slaukar åt Munsala. Pengar och tacket där grävde de ner i jorden. Morfar hade varit på tur till gården på dagen och sitt, att det rykte ur skorsten men vågade sig inte fram. Om aftonen först kom han igen och gick in, och då var golvet i husen lågt och alla dörrar vidöppna. Alla åkrar var nerbrannade, så att de inte fick något spannmål det året.



Trossvagnen i ån vid Lillasjöppå
(Janne Lillas, Jeppo Larrila)

79

Under 1808 års krig hade rysserna sin tross
på Lillas marken på Färjsbrändsåken. Åkern har
sitt namn därefter, att där fönt har varit färja. Under
natten kom det karlar från trakten och tog en tross-
vagn och skuffade den ner i ån. Och där ligger den än.



Battenbacken på Kaukas i Jeppo
(Om de Lita Slanger, 69 år, Jeppo Lervila)

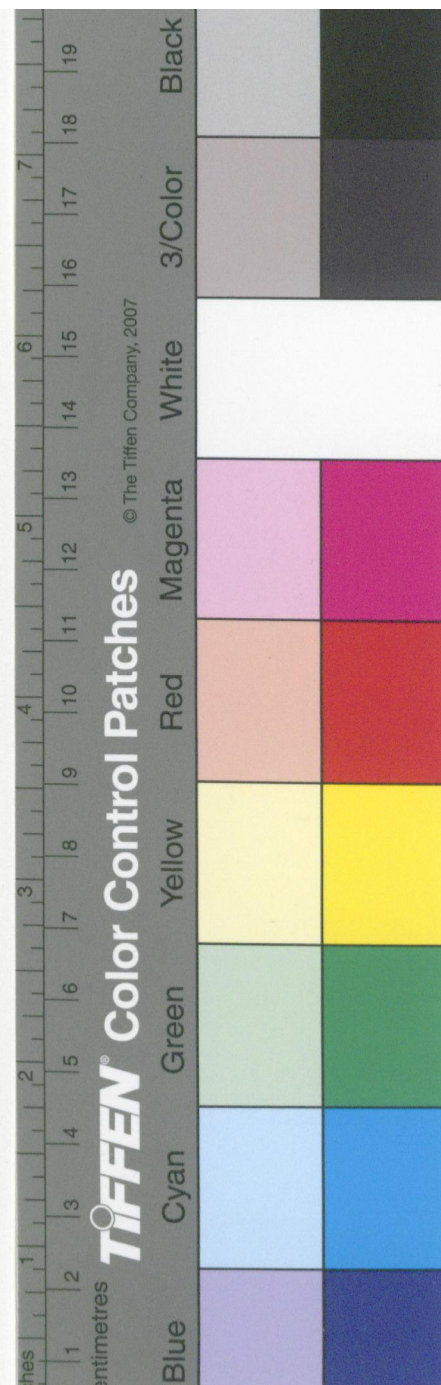
80

På Kaukas ågarna finns en backe, som
kallas Battenbacken, och den har sitt namn
därå, att svenskarne sku ha byggt där nå-
got batteri för att taga mot ryssen, imen
de kom till Jutas.



Jeppoborna under krigstider.
(Karl Johan Abrahamson Foss, Jeppo Jungers)

Under krigstider hade Jeppoborna varit
undan till stora mossar åt Purnosidan, och andra
hade varit till Killingsmossen åt Oravaisidan.



Nykarleby Uttern)

Folket på Kunts i Jeppo under 1808 års krig. 82
(Maj: Slagar, 81 år, Jeppo Lassila)

Pappa var på ättande året, då ryssar
och svenskar sladdas vid Lippene och vid Jutas.
Vid Kunts hade pappas pappa sin stuga. De var
bortflyttade till Rankas med kråk och allt.
Farmor hade spiltt' mjölk i sämsack bunker
och lämnade den där och bröd med, och när ryss-
sarna kom, åt de opp allt i hop. Papp hade
karlen just rätt i äkern, och det trampade
hosaackh ätarna ner.

"dial. språk. guld, språk = källa



83

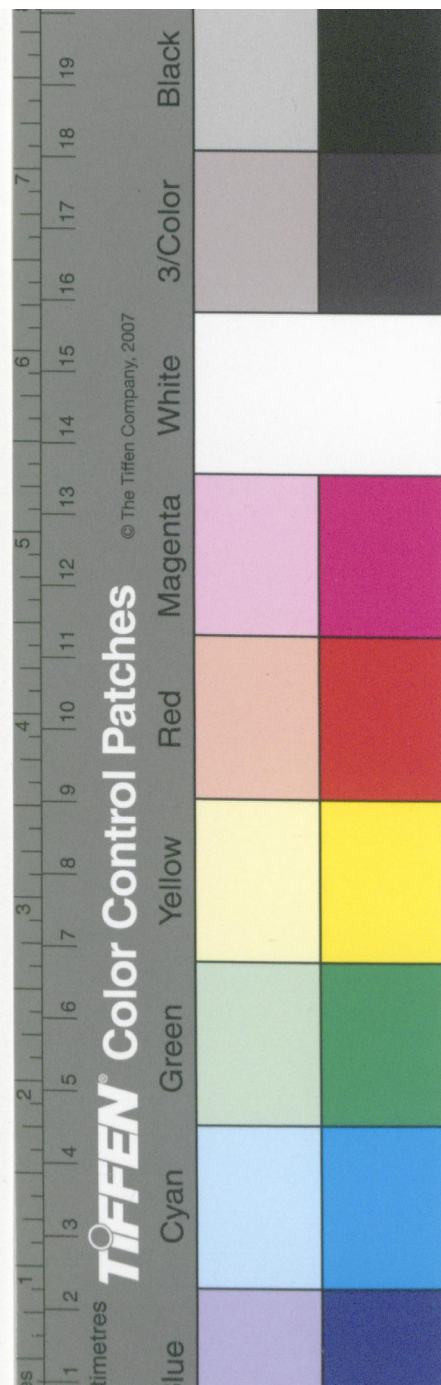
Bonden Sigfrid från Knuts i Nykarleby
Ukrjeppo under 1808 års krig.
(Matts Davidsson Lusi, 74 år, Jeppo Lussila)

Vid Lippene, $1\frac{1}{2}$ km ovanför Jutas, låg
Sifri från Knuts och passade på och lät skjuta
nyssar, som reste om på vägen. Sifri togs fast,
och nyssarna frågade varför han låg där och
vaktade med bössan. Han sa, att han låg och
vaktade på vargar, som hade tagit kornet.
„Eftersom du engång vaktar på ulvar, ska
du få följa med ulvar“, och så tog nyssarna
fast honom och förde honom till Kalasbacken
i Jeppo. Där hade han band om foten och en
nyss hade bandet om armen och satt om
natten och malade smis och somnade. Då
tog Sifri bandet å sig och rynde genom sko-



gen hem. När han låg i skogen och lyssnade
hörde han, hur ryttarna sen plottade'sins-
emellan, när han hade rytt. Samma stoff
kom sen förbi hans hem, men de fick inte fast
honon. De hade menat åt honon: »När du
rymmer, ska du fara så, att man inte får
fast dig, för när du kommer till Pedersö,
ska du skjutas.» Och han gömde sig nog
så undan, att de inte fick fast honon mera.
Han för nändigen hem genom skogen och inte
allt längs ländsvägen.

Idial. ~~Photar~~ w. v. I = tala obegripligt, ordigt

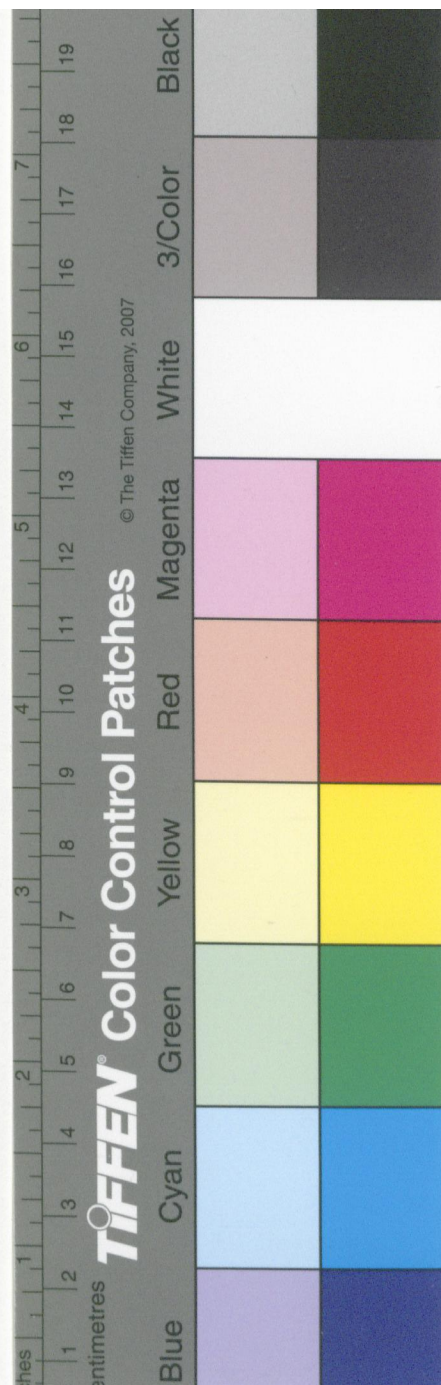


Rysen vid Nykarleby under 1808 års
krig som var hård.

(Matth Davidsson Lussi, 74 år, Jeppo Lassila)

Vid Nykarleby stod under 1808 svenskarna på ena sidan ålven och ryssarna på andra, för svenskarna hade bränt opp bron. En ryss var hård, så att inga kulor tog på honom. Han släppte ner bytorna och vände blanken åt svenskarna och gjorde harm åt dem. Så tog en svensk löjtnant sin silveruniformknapp och trottade den i bössan och sköt ryssen, så att han stälp.

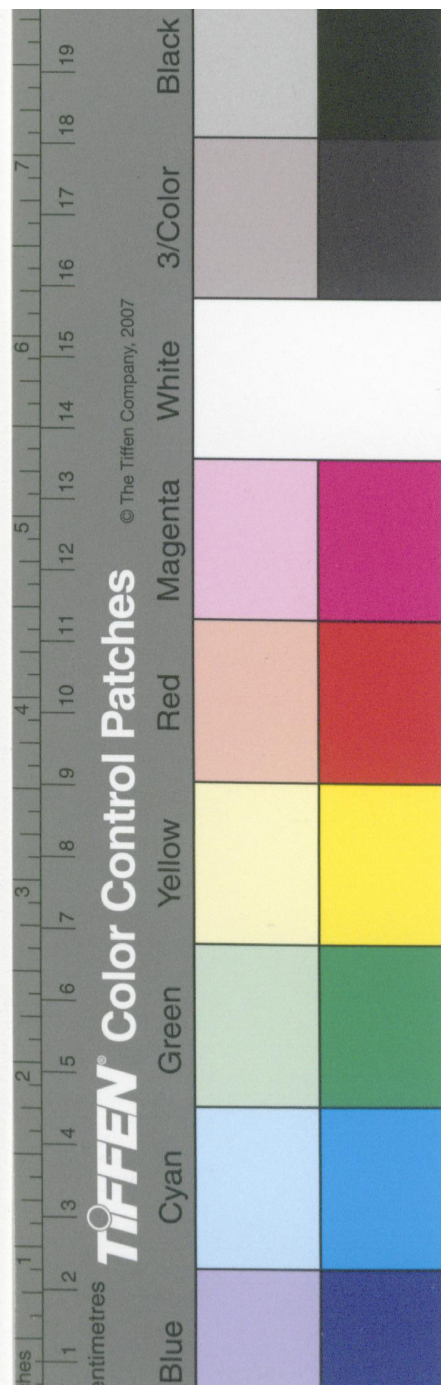
I dial. trots so ut I = stöta med kraft



Slaget vid Jutas.

(Karl Johan Abrahamson Fön 80 år, Jeppo Jungars)

Under slaget vid Jutas stod svenskarna
vid Jutasbacken och ryssarna vid Kasängsbacken.
Där sköt svenskarna ihjäl så mycket ryssar, och
de fick bli där och ruttna och lukta illa. Där för bör-
jade finnarerna kalla backen för Haisubacken el-
ler Haisumäki.



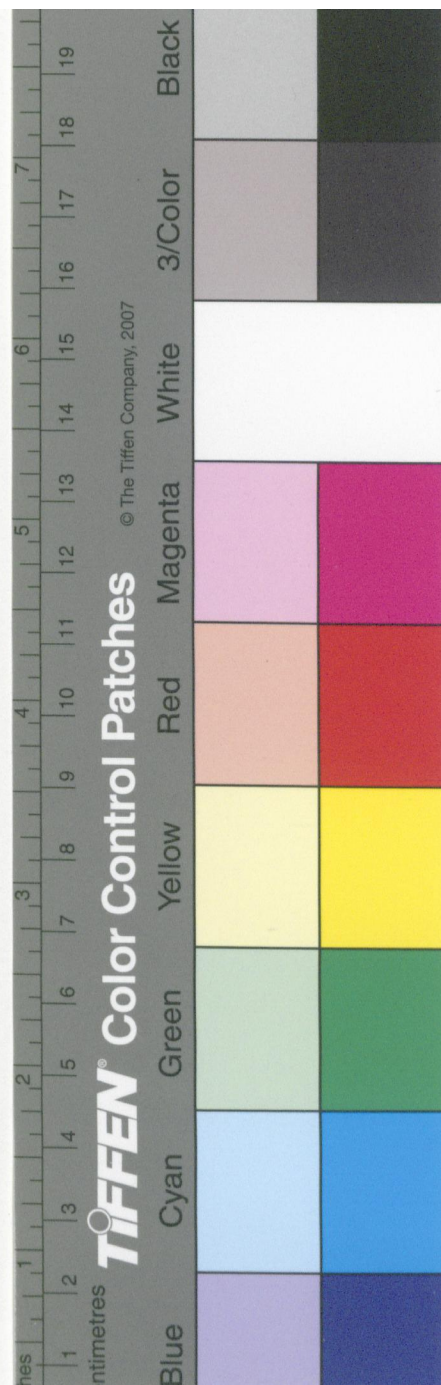
87

Döbeln och Klingspor.
(Hinnrik Back, 72 år. Jeppo Överjeppo)

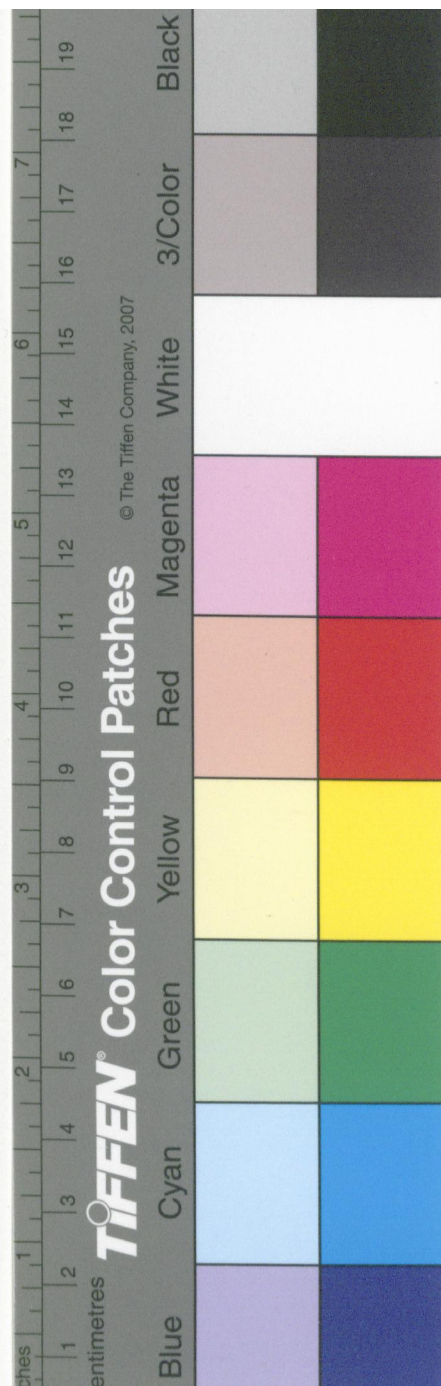
Min farbror och Måstasjame var på tran-
sport ända upp till Uleåborg åt svenskarne och fick
komma hem gående, när de inte fick sina hästar
tillbaka.

Under samma tid, berättade de, vant
Döbeln och Klingspor brötande, då Klingspor alltid
för undan och lämnade Döbeln bara med litet folk
att taga mot ryssen. På Nykarleby prästgård tänk-
te Döbeln sticka väjjan i Klingspor, då han var
så arg på honom, men prästen började be för ho-
nom. Soldaterna gret, då de måste undan.

I Storbyro hade han kommenderat ut
bönderna att hjälpa sin lilla skara. Och de kom
samt med lias och somst med yttar, och så var



de nerlagda i ryssen varenda en, och härin
garna deras fick draga hem dem på kälken.
Så måste svenskarna retirera till Chavais, och
där tappade de igen.



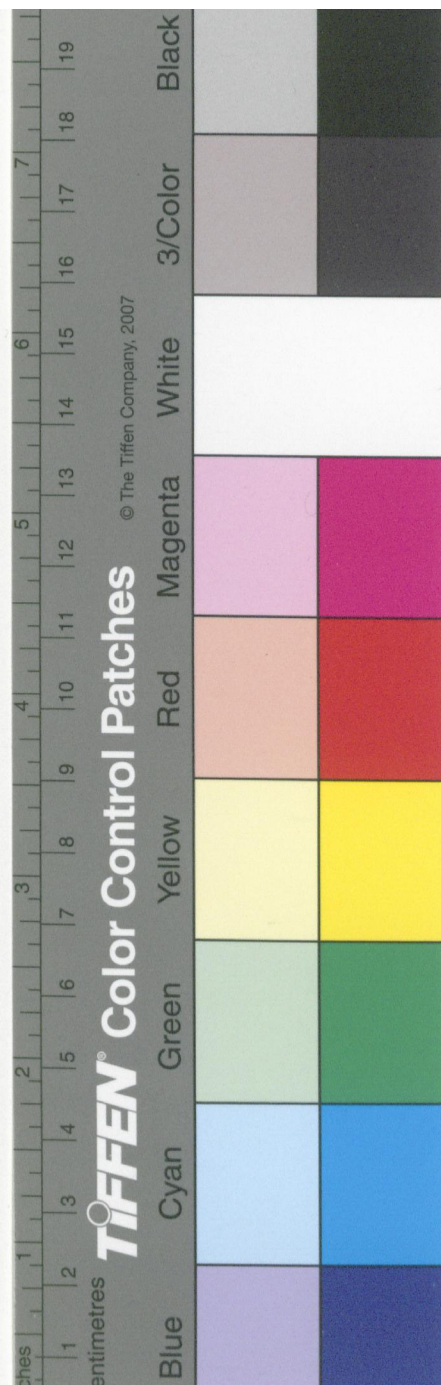
Ryssarna i Mlahärmå.

(Karl Johan Abrahamsson Fors, Slår, Joppo Jungars)

89

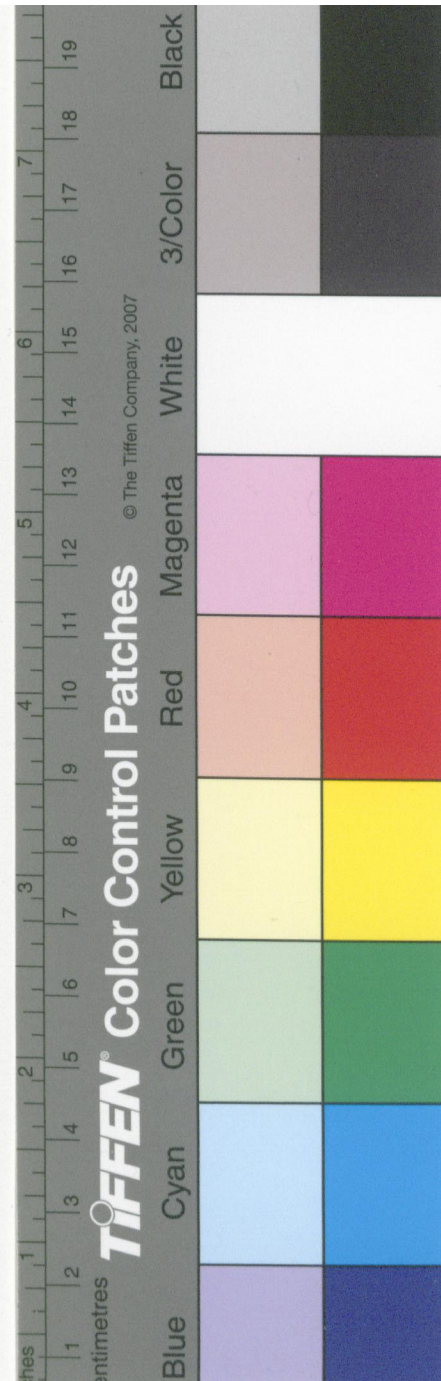
Mellan Mlahärmå och Kauhava är en stor moss-
se Kivineva i Mlahärmå. På ena sidan är ett berg, som
kallas Korhokallio. Där på mossen låg två bröder från
Markulaby i Mlahärmå och passade på och sköt var
sin kosack för att få hästar åt sig, men hästarna
för sin väg till truppen, och när ryssarna sen kom
till byn, avlivade de åtta personer.

Mamattas bror kom från Kuamen, och just som
han kom i skuggdörren, kom kosacken ridande på
gården och sköt honom genom fönstret genom grov-
betet. Sedan tog de honom mellan två hästar och
hade honom att springa sedan fjärdingsväg ända
till Lappo. Han hade nog vittnen på att han



90
Hade vant och malat, men ryttarna menade bara,
att sedan sku han bli fri, om de visade fram dem
som sköt korakerna.

I dial. grovoberne sk. = lårbenet



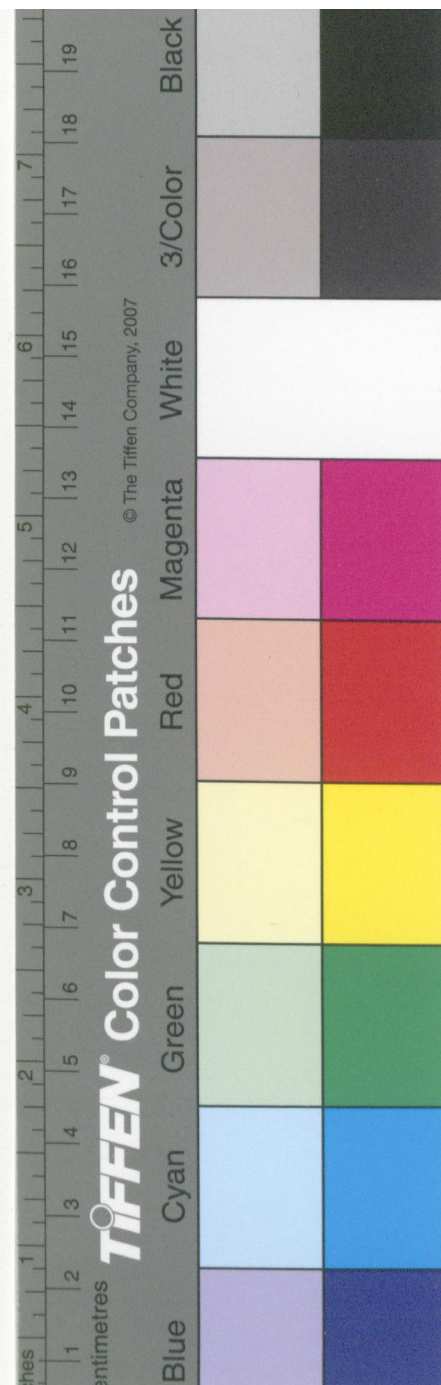
91

Kaukagubben som fäste sina ärodelar
vid jorden under krigstider.
(Om Lina Slanger, bjär, Jeppe Lassila)

¶ Kaukas på Fränthila bodde en gubbe under krigstider, och han grävde ner sina dynbarkheter och fäste dem vid jorden, och sa:
»Om det kymmet kymmer». En kvinna vande på och hörde vad han skulle säga.

Gubben klippte sedan aldrig sina naglar, så att de vart förskräckligt långa. Den där kvinnan vart sköterska åt honom, då han vart orkeslös, och så bad hon en dag att få klippa naglarna hans och fick det och. Sen gick hon och skrapade opp jorden och fick allt som där var och vart så rik. Och gubben dog bort.

¶ = egna naglar skrapade i klöste



Rättarskut i Munsala som sköt en

92

kosack under ett krig.

(Himrik Back, 72 år, Jeppe överjeppe)

En som hette Rättarskut i Munsala, låg
och vaktade vid en åbro och släppte skottet i en
kosack, så att han lammade ligga! Sen hotade
nyssen att bränna upp hela byn, om de inte sa vem
det var. De måste då säga det, och nyssen tog fast
honom och förde honom på kyrkbacken och sköt
honom där.

Idial. lamma lig = blev liggande



93

Prästen i Mahärnäs och ryssarna
(Gästgivaren på Fors, Jeppe Jungar)

Då ryssarna började komma, tog prästen i Mahärnäs alla ortar, som han burit upp från sock-
nen och spetade' sönder och tog brännvin och håll-
de i sån rita på backen. Så tog han en sup gjälv
och gav åt alla ryssar en sup och en bit ost. Där
gjorde ryssarna inga illa, utan spikade en lapp
ovanför dörren på ryska

Min morfar var löpande pojke åt prästen.
Då han skickades på ärenden med brev, hade han
något vitt märke på sig, så att ryssarna inte gjor-
de något illa.

Idial. språk osv. = tryta sönder i små bitar Idial. löpande pojke osv. =
springpojke

